

Vergaderjaar 2023–2024

25 883

Arbeidsomstandigheden

Nr. 478

BRIEF VAN DE MINISTER VAN SOCIALE ZAKEN EN WERKGELEGENHEID

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal

Den Haag, 11 december 2023

In Nederland vinden we het van groot belang dat mensen gezond, veilig en eerlijk kunnen werken en dat iedereen bestaanszekerheid ervaart. De Nederlandse Arbeidsinspectie draagt hieraan bij door toezicht te houden op de naleving van arbeidswetgeving en de doeltreffendheid van de uitvoering van de sociale zekerheid en door waar nodig te handhaven en strafrechtelijk onderzoek te verrichten. Hierbij bied ik u het jaarplan 2024 van de Nederlandse Arbeidsinspectie aan. Dit beschrijft hoe de Arbeidsinspectie het komende jaar resultaten wil boeken en effecten wil realiseren.

2024 is het tweede uitvoeringsjaar van het Meerjarenplan 2023–2026 (MJP) van de Nederlandse Arbeidsinspectie.¹ De maatschappelijke opdracht van de Inspectie is ongewijzigd. De focus daarin ligt op het versterken van naleving van de arbeidswetten en het beperken van de individuele of maatschappelijke schade die als gevolg van risico's binnen het SZW-domein ontstaat. Hieronder vindt u een aantal belangrijke onderwerpen binnen de inzet van de Inspectie in het komende jaar.

Duurzaamheid op de arbeidsmarkt voor flexwerkers en arbeidsmigranten

Het toezicht moet eraan bijdragen dat werkgevers de positie van laagbetaalde flexwerkers en arbeidsmigranten verstevigen, want daar komen de risico's voor onveilig, ongezond en oneerlijk werk samen. Er is in flinke delen van de economie een blijvende druk op loonkosten en, daaraan gerelateerd, ook een vraag naar arbeidsmigranten. Werkgevers moeten deze druk niet tot een neerwaartse spiraal van onzeker, onveilig en ongezond werk laten leiden en voorkomen dat de bestaanszekerheid afneemt.

¹ MJP Nederlandse Arbeidsinspectie 2023–26. Tweede Kamer, vergaderjaar 2022–2023, 25 883, nr. 447, gepubliceerd op 2 december 2022.

Toezicht en handhaving door de Arbeidsinspectie dragen eraan bij dat tegen te gaan. Het toezicht vindt plaats vanuit 11 programma's, gericht op thema's variërend van uitzendarbeid tot schijnconstructies. Handhaving wordt ingezet als overtredingen worden geconstateerd en de Arbeidsinspectie signaleert het als verbeteringen mogelijk zijn die bijdragen aan het streven naar een duurzame arbeidsmarkt.

Ontwikkelingen in beleid en wetgeving

De wijzigingen in wet- en regelgeving omtrent de toelating van uitzendbureaus zijn bedoeld om malafide bedrijven te weren. Dit leidt tot nieuwe taken voor de Arbeidsinspectie. Ook zijn er wijzigingen voorzien in de strafbaarstelling van ernstige benadeling en arbeidsuitbuiting om misstanden op de arbeidsmarkt beter aan te kunnen pakken. Om grensoverschrijdende detacheringen beter in beeld te krijgen is er sinds 2020 een meldingsplicht voor de WagwEU² van kracht. De komende jaren blijft de WagwEU van belang voor de Arbeidsinspectie als randvoorwaarde bij het aanpakken van misstanden rond arbeidsmigratie.

Werkstress, ongewenst gedrag en re-integratie in het arbeidsproces

Ook in 2024 blijft aandacht nodig van de Inspectie voor psychosociale arbeidsbelasting. Intern ongewenst of grensoverschrijdend gedrag is een belangrijke oorzaak van psychische belasting door het werk. De Inspectie heeft in 2023 ingezet op verbeterplannen binnen risicosectoren op dit onderwerp, zoals de Sociale Werkvoorziening, het voortgezet en hoger onderwijs en de zorg. Waar monitoring laat zien dat sectoren en instellingen niet zelf aan de slag gaan, zal de Inspectie in 2024 inspecteren op deze onderwerpen. Re-integratie in het arbeidsproces is een van de onderdelen van het stelseltoezicht dat de Inspectie uitvoert. Zo zal de Inspectie in 2024 onderzoek doen naar hoe de uitvoerende partijen in het stelsel werkzoekenden met een arbeidsbeperking begeleiden.

Ongevallen, klachten en meldingen

Het slagvaardig en zorgvuldig afhandelen van meldingen, klachten en signalen is cruciaal voor de bijdrage die de Inspectie kan leveren aan een goed functionerende arbeidsmarkt en aan bestaanszekerheid. De Inspectie besteedt hier ongeveer de helft van haar capaciteit aan. Alle signalen en klachten worden beoordeeld om te bepalen of een nadere inspectie, een verdiepend onderzoek of een andere vervolgactie nodig is. Meldingen en verzoeken van prioritaire melders zoals vakbonden of ondernemingsraden worden altijd nader onderzocht. Het stimuleren van het melden van ongevallen en het verbeteren van de naleving op arbozorgverplichtingen zijn belangrijke, doorlopende activiteiten van de Inspectie in 2024.

De opsporingstaak binnen de Inspectie

De kerntaken van de Opsporingsdienst binnen de Arbeidsinspectie bestaan onder meer uit het bestrijden van arbeidsuitbuiting, (georganiseerde) fraude met subsidies, sociale voorzieningen en uitkeringen, zorgfraude, strafbare nalatigheid bij arbeidsongevallen en andere criminele fenomenen. Strafrechtelijk onderzoek is een belangrijk onderdeel van de inzet van de Arbeidsinspectie om maatschappelijk effect te bereiken. Tegelijkertijd heeft de Inspectie daarbij ook te maken met de oplopende wacht- en doorlooptijden in de strafrechtketen.

² Wet arbeidsvoorwaarden gedetacheerde werknemers in de EU.

Het is daarom van belang bij ernstige overtredingen zoals uitbuiting of fraude steeds te kiezen voor de meest effectieve interventie. Zo kunnen zaken soms sneller worden afgedaan met een strafbeschikking, een transactie of een bestuursrechtelijke interventie in plaats van een volledige behandeling door een rechter.

Keuzes die gemaakt moeten worden met de gewenste uitkomst in gedachten: het beëindigen van misstanden en het verantwoordelijk stellen van daders.

Resultaten en effect

De kerncijfers en prestatie-indicatoren die in het Meerjarenplan 2023–2026 zijn opgenomen, zijn gericht op de directe resultaten van het inspectiewerk en een inschatting van het bereik en maatschappelijk effect daarvan. De belangrijkste indicatoren zijn het handavingspercentage bij eerste inspecties en herinspecties, en indicatoren die inzicht geven in de kwantitatieve en kwalitatieve inzet van de Inspectie. Het overzicht van kerncijfers, organisatiedoelstellingen en budgetten is in het jaarplan opgenomen in hoofdstuk 3.

Tot slot

Met dit jaarplan biedt de Arbeidsinspectie een goed beeld van haar keuzes voor 2024 en welke doelen zij daarmee nastreeft. Als daarnaast trends of ontwikkelingen opgemerkt worden die om meer duiding vragen zet de arbeidsinspectie bijvoorbeeld verkennende inspecties in om de best mogelijke vervolgstappen te bepalen. Over de uitkomsten van het toezicht op de arbeidswetten zal uw Kamer via het jaarverslag van de Inspectie geïnformeerd worden.

De Minister van Sociale Zaken en Werkgelegenheid,
C.E.G. van Gennip